

FENOMENUL CORELATIV DINTRE IDEOLOGIE POLITICĂ ȘI POLITICI PUBLICE

THE CORRELATIVE PHENOMENON BETWEEN POLITICAL IDEOLOGY AND PUBLIC POLICIES

[https://doi.org/10.52327/1813-8489.2022.1\(113\).11](https://doi.org/10.52327/1813-8489.2022.1(113).11)

CZU: 32.019.5:32

Vadim BOȚ,
doctorand,
Academia de Administrare Publică

SUMMARY

Political ideology, as an important spiritual and informational resource, designed either to preserve or to change the degree of domination of ideas in the public consciousness, is designated as a true meaning of collective action. At the same time, public policy is the direction of action chosen by public authorities in response to a certain problem or a set of interconnected problems. These actions can be generated and strengthened by certain political ideas. Thus, the relevance of the approach of the researched subject is determined by the need to identify the dialectic between ideology and public policies, in order to deeply understand the aspect of this phenomenon.

Keywords: *political ideology, the functionality of ideologies,, public policies, the political process, interaction*

REZUMAT

Ideologia politică, ca o importantă resursă spirituală și informațională, concepută fie pentru a păstra, fie pentru a schimba gradul de dominație a ideilor în conștiința publică, se desemnează ca un adevărat sens al acțiunilor colective. Totodată, politica publică este direcția de acțiune aleasă de autoritățile publice ca răspuns la o anumită problemă sau la un set de probleme interconectate. Aceste acțiuni pot fi generate și consolidate de anumite idei politice. Astfel, relevanța abordării subiectului cercetat este determinată de necesitatea identificării dialecticii dintre ideologie și politici publice, pentru a înțelege profund aspectul acestui fenomen.

Cuvinte-cheie: *ideologie politică, funcționalitatea ideologiilor, politici publice, procesul politic, interacțiune.*

Una dintre principalele întrebări care apare pentru orice cercetător orientat spre analiza fenomenelor schimbării, esenței, conținutului, funcțiilor princi-

pale ale ideologiei este problema relevanței acestui subiect. Ar trebui să fie percepute just împrejurările importante ale teoriei ideologice în segmentul politic în semnificațiile sociale și umanitare, mai ales în domeniul filozofiei politice, științelor politice, sociologiei politicii etc. Privită într-un asemenea aspect, teoria ideologiei apare în primul rând ca o teorie a ideologiilor politice. Întrucât ideologiile politice au un impact semnificativ asupra procesului politic, iar procesul politic influențează direct elaborarea și implementarea politicilor publice, apare prilej de analiză al interacțiunii dintre ideologie politică și politici publice.

Apărând în circumstanțe istorice concrete, ideologiile se formează și evaluează ca răspuns la modificările ce survin în aceste circumstanțe. Ideologiile politice, departe de a fi fixe și stabile, răspund la schimbările din lumea înconjurătoare. Ideologiile încearcă să modeleze și să direcționeze schimbările sociale. Ideologiile politice sunt dinamice. Ele nu stau pe loc pentru că nu ar reuși să facă ceea ce și-au propus – să modeleze lumea – dacă nu s-ar adapta la modificarea condițiilor [9, p.18]. În lucrarea sa, Valeriu Moșneaga și Tatiana Turco definesc ideologia politică ca parte integrantă a științei contemporane despre fenomenele și procesele politice. Alegerea căilor de dezvoltare socială și politică este strâns legată de noile interpretări și aprecieri ale evenimentelor și ideilor politice. Sintetizând modurile de tratare a ideologiei politice, ei au constatat că: „Ideologia politica este totalitatea concepțiilor ideologice ce exprimă și protejează in-

teresele unui anumit grup social și care necesită subordonarea ideilor, faptelor individuale ale unui număr cât se poate de mare scopurilor și obiectivelor respective de utilizare a puterii” [7, pp. 231-232]. În viziunea lui Silviu Brucan, ideologia rămâne un factor indispensabil oricărui grup social care luptă pentru anumite interese și un anumit scop. Oricât de mari ar fi elementele de iluzie pe care le conține, ideologia este ceea ce ține laolaltă un grup social sau etnic, este ceea ce face pe oameni să acționeze împreună, să lupte împreună, să păstreze puterea împreună. Fără ideologie, drept catalizator, nu există acțiune socială pe scară largă de mase [1, pp. 23-25]. Din această afirmație desprindem și părerea lui Nicolae Frigoiu, care menționează că ideologia își propune să desemneze, în linii mari, adevăratul sens al acțiunilor colective, să contureze modelul societății legitime și superioritatea sistemului său de valori, să indice care sunt deținătorii legitimi ai autorității, finalitățile pe care comunitatea trebuie să le propună și mijloacele de a ajunge la ele [3, p. 120]. Ideologiile, subliniază Miroiu Mihaela, sunt în genere apariții moderne, progeneturi intelectual-politice ale etapei istorice în care oamenii au devenit suficient de liberi și de încrezători în demnitatea și creativitatea lor încât să își închipuie că pot să schimbe societatea în feluri neînchipuite de predecesorii lor care au trăit generație după generație în societăți închise, în moduri de viață repetitive [6, p. 15]. Conform lui Terence B. și Dagger R., o ideologie oferă o explicație asupra cauzelor care fac condițiile sociale, politice și economice să

fie așa cum sunt, în special în timp de criză. Funcția ideologiilor este aceea de a oferi standarde de evaluare a condițiilor sociale. Oricare ar fi poziția, este clar că toate ideologiile oferă standarde sau indicații care îi ajută pe oameni să aprecieze, să judece, să evalueze politicile și condițiile sociale, astfel încât să poată decide dacă aceste politici sau condiții sunt bune, rele sau neutre [9, p. 23]. Din această afirmație desprindem și părerea lui Virgil Măgureanu și anume, că criteriul structurală ajută la individualizarea și diferențierea ideologiilor politice. Astfel, sunt: aria de răspândire generală a unei ideologii, structurarea și logica sa internă. Acest criteriu vizează: capacitatea unei ideologii de a percepe corect aspirația membrilor unei organizații politice, sistemul lor de valori, precum și capacitatea de a le oferi mijloace de acțiune adecvate pentru atingerea obiectivelor [5, p. 391]. Potrivit opiniei lui Ion Florea și Constantin Borgeanu, „viața ideologică contemporană demonstrează funcționalitatea ideologiilor în diverse sisteme sociale ca o condiție de existență și dezvoltare a acestora. Ele se dovedesc a fi absolut necesare funcționării mecanismului social” [2, p.16].

Din cele relevate mai sus putem desprinde anumite concluzii: ideologiile politice, departe de a fi fixe și stabile, răspund la schimbările din lumea înconjurătoare; ideologia rămâne un factor indispensabil oricărui grup social care luptă pentru anumite interese și un anumit scop; fără ideologie nu există acțiune socială pe scară largă de mase; funcționalitatea ideologiilor în diverse sisteme sociale constituie o condiție de existență și dezvoltare a

acestora; importanța crescândă a ideologiilor promovează mecanisme de acțiune socială; ideologia își propune să desemneze, în linii mari, adevăratul sens al acțiunilor colective; ideologia își transferă sau își valorifică semnificațiile în viața practică.

Pentru elucidarea fenomenului relativ dintre ideologie politică și politici publice, în continuare ne vom referi la noțiunea de politici publice. Michael Howlett subliniază: „...când vorbim despre politici publice, vorbim despre acțiuni ale organelor administrației publice [4, p. 13]. Modul în care analiștii explică politicile publice și aspectele pe care ei le evidențiază depinde de sistemele lor de referință. La rândul lor, acestea depind de interesele, de ideologiile și experiențele analiștilor” [4, p.15]. Marius Constantin Proferoiu și Elena Iorga consideră, că „O politică publică reprezintă un ansamblu de măsuri luate de către o autoritate legală și responsabilă care vizează îmbunătățirea condițiilor de viață ale cetățenilor sau conceperea unor măsuri de stimulare a creșterii economice”. În ceea ce privește elaborarea politicilor publice, ei adaugă, că „unul dintre aspectele pe care trebuie să le înțelegem despre procesul de elaborare a politicii este faptul că el poate fi văzut atât ca un proces analitic, rezolvarea unei probleme, cât și ca un proces politic” [8, p. 128].

Michael Howlett consideră că un model îmbunătățit de constituire a politicii publice trebuie să aibă capacitatea de a identifica persoanele implicate în procesul politic și interesele pe care acestea le urmăresc. Elaborarea politicii publice presupune un anumit nu-

măr de participanți, care pot sau nu să aibă interese similare. Ei interacționează unii cu ceilalți în nenumărate feluri pentru a-și atinge interesele proprii, iar rezultatul acestei interacțiuni reprezintă ceea ce înseamnă de fapt politica publică [4, p. 272]. În aceasta ordine de idei, ținem să evidențiem că politicile publice trebuie să fie considerate ca un instrument direct care să permită clasei politice atingerea anumitor obiective specifice incluse în programele de guvernare sau care se impun pe parcursul guvernării. Procesul de elaborare și implementare a politicilor publice este complex și implică mecanisme și subiecți într-o rețea de interacțiuni. De multe ori, aspectul politic joacă un rol deosebit de important în cadrul acestui proces, în special în luarea deciziei cu privire la o anumită politică publică. Pentru a înțelege acest rol este necesar să se ia în considerare mediul politic în care sunt adoptate deciziile.

Astfel, putem să formulăm următoarele concluzii în ceea ce privește abordarea fenomenului corelativ dintre ideologie și politici publice. Dacă politicile publice sunt un element esențial, deoarece oferă îndrumare funcționarilor guvernamentali pentru îndeplinirea atribuțiilor ce le revin, putem constata că acestea depind de interesele, de ideologiile și experiențele politicianilor. Întrucât politicile publice se caracterizează ca un instrument direct, care permite clasei politice atingerea anumitor obiective specifice incluse în programele de guvernare, putem vedea interacțiunea ideologică a puterii politice cu factorul implementării politicilor publice. Însemnătatea ideo-

logică are un impact politic semnificativ în realizarea obiectivelor stabilite, pentru că orice ideologie politică este un cadru cultural-politic, având funcția de a conferi identitate și de a integra membrii unei comunități prin respectarea unor valori împărtășite sincer. Ea reprezintă o construcție complexă care se adresează unui public variat. În acest mod, luarea unei decizii corecte presupune o colaborare strânsă dintre participanți. Având în vedere că politică publică este direcție de acțiune aleasă de autoritățile publice ca răspuns la o anumită problemă sau la un set de probleme interconectate și se referă la un curs de acțiune, iar ideologia politică influențează agenda politică în general și guvernarea în particular, fenomenul corelației dintre ideologie și politici publice este evidentă. Ideologia politică ca factor identitar în politică și a reprezentării politice a partidelor în actul de guvernare constituie multiple fenomene ce țin de sfera fixării unor formule definiționale în realizarea politicilor publice. De aceea, politicile publice, având ca scop procesul prin care guvernele își transpun viziunea politică în programe și acțiuni pentru a produce schimbări în lumea reală, depind de ideile politice promovate. Ceea ce favorizează corelativitatea dintre ideologie politică și politici publice este scopul comun al forțelor politice în procesul de luare a deciziilor, astfel oferind călăuzire pentru o întreagă gamă de acțiuni interconectate dintr-un anumit domeniu. Ideologia politică influențează asupra formării politicilor publice și este strâns legată de procesul decizional, oferind realizarea pertinentă, optimă și efici-

entă la provocările sociale. Fenomenul corelativ dintre ideologia politică și politicile publice apare la nivelul practic, regăsindu-se în spațiul politicilor ce se propun pentru rezolvarea anumitor probleme la un moment dat. Ideologiile politice continuă să joace un rol semnificativ în viața politică, evidențiând dinamica dezvoltării în elaborarea și implementarea politicilor publice.

BIBLIOGRAFIE

1. Brucan Silviu. Îndreptar-dicționar de politologie. București: Editura Nemira, 1993.
2. Florea Ion. Constantin Borgeanu. Ideologie și contemporaneitate. București: Editură Politică, 1984.
3. Frigoiu Nicolae. Politologie și doctrine politice, vol. I Introducere în științele politice, București: Editura Economică, 2007.
4. Howlett Michael. Studiul politicilor publice. Cicluri și subsisteme ale politicilor. Ch.: Editura Epigraf, 2004, 272 p.
5. Măgureanu Virgil. Sociologie politică. București: RAO, 2006.
6. Miroiu Mihaela. Ideologii politice actuale: semnificații, evoluții și impact. Ideologii politice: o perspectivă etică, Iași: Polirom, 2012.
7. Moșneaga Valeriu, Turco Tatiana. Ideologia politică. POLITOLOGIE: Manual pentru specialitățile nonprofil. Chișinău: CEP USM, 2007.
8. Proferoiu Marius Constantin, Iorga Elena. Manual de politici publice. București: Editura Economică, 2009, 128 p.
9. Terence Ball, Richard Dagger. Ideologii politice și idealul democratic. Iași: Polirom, 2000, 272 p.

Prezentat: 08.09.2021.

E-mail: vadim.botz@gmail.com